O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

____

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori M.E.Po'latov

«29» 08 2024 yil

Ro'yxatga olindi: № FD-14-07

2024 yil "29" 08

«BANK HISOBI, TAHLIL VA AUDIT»

Fanining

FAN DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq

Ta'lim sohasi: 230 000 - Iqtisod

Ta'lim yo'nalishlari: 5230700 - Bank ishi

Samarqand 2024

Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 __06__ __1__- sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis institutida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchi:

Karimova A.M. SamISI, «Bank ishi» kafedrasi i.f.n. dots.
Norqulov.H.I "Bank ishi" kafedrasi stajyer o'qituvchisi.

Taqrizchilar:

Xaydarov Z.SH. AITB «Ipak yo'li» «Umar» mintaqaviy filiali o'rinbosari

E.D.Sarkisov "Orient Finans" XATB Samarqand filiali o'rinbosari

I. O'quv fanning dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

O'zbekiston iqtisodiyotini boshqarishda bank va moliya tizimining tutgan o'rni beqiyosdir. SHuningdek, tijorat banklarida buxgalteriya hisobini to'g'ri yuritilishi va tijorat banklarida buxgalteriya hisobini xalqaro standartlar asosida yuritish, buxgalteriya hisobini milliy standartlari asosida yuritilishi muhim ahamiyatiga ega.

Xo'jaliklar o'rtasidagi o'zaro naqd pulsiz hisob-kitoblari banklar orqali amalga oshiriladi. Banklar tomonidan bu jarayonni tezlashtirish masalalari esa iqtisodiyotning rivojlanishiga ijobiy ta'sir qiladi.

O'z navbatida, biznes va boshqaruv faoliyatida ish yuritadigan mutaxassislarga alohida talablar qo'yilganligi sababli, ushbu fan nazariy va amaliy fan hisoblanib, iqtisodiyotimizga malakali kadrlarni etkazib berishda muhim rol o'ynaydi.

Oliy ta'lim Davlat standartiga muvofiq "Iqtisod" ta'lim sohalari o'quv rejalariga bank buxgalteriya hisobi bo'yicha bir necha o'zaro bog'liq bo'lgan va iqtisodiyotda tadbiq etiladigan fanlar kiritilgan. Ushbu dastur bank tizimi uchun iqtisodchilarni tayyorlashda etakchi fanlardan biri bo'lgan "Banklarda buxgalteriya hisobi tahlil va audit" fani bo'yicha tayyorlangan.

Talabalarning ushbu fanni chuqur o'rganishi bank buxgalteriya hisob aparatini tashkil qilish, banklar tomonidan amalaga oshirilgan operatsiyalarni hisobga olish, bankning moliyaviy hisobotlari tuzilishi, tijorat banklari operatsiyalari tahlil qilish, xulosa va takliflar berish, hamda tijorat banklar faoliyatini audit o'tqazish, banklarda ichki audit va tashqi auditni tashkil etish jarayonini va amalga oshirilgan auditorlik tekshiruvi natijalari bo'yicha auditorlik xulosalari va hisobotlarini o'rganishda zamin bo'lib xizmat qiladi.

II. Fanning maqsad va vazifalari

"Banklarda buxgalteriya hisobi tahlil va audit" fanini o'qitishning maqsadi – kelgusida yuqori malakali iqtisodchi-mutaxassislar bo'lib etishadigan talabalar uchun banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etish, bank operatsiyalarini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida buxgalteriya hisobida aks ettirish bo'yicha nazariy bilim berish orqali ko'nikmalar xosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi – talabalarga bank buxgalteriyasini tashkil etishning nazariy, huquqiy, tashkiliy asoslari haqida bilimlari berish, tijorat banklarida buxgalteriya hisobini halqaro standartlar asosida yuritishni tashkil qilish, bank buxgalteriyasi operatsiyalarini rasmiylashtirilishi va hisobini o'rganishdan iborat.

"Banklarda buxgalteriya hisobi tahlil va audit" fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida **talaba:**

- banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etish asoslari;
- hujjatlashtirish, xujjatlar aylanishi va bank nazorati;
- sintetik va analitik hisob;
- tijorat banklarining yangi hisobvaraqlar rejasi
- tijorat banklarining buxgalteriya hisobini amalga oshirish haqida **tasavvurga ega bo'lishi;**
- naqd pulsiz hisob-kitoblar;

- qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalar;
- banklararo hisob-kitoblar;
- kredit operatsiyalari;
- kassa operatsiyalari;
- bank ichki operatsiyalarini rasmiylashtirilishi va hisobini yuritishni bilishi va ulardan foydalan olishi;
- buxgalteriya o'tkazmalarini jahon andozalari asosida bajarilishi;
- tijorat banklarining moliyaviy hisobotlari tuzish;
- banklarda qo'llaniladigan hujjatlarning rasmiylashtirilishi va hujjatlarning aylanishi to'g'risida **ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi kerak.**

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI

1-mavzu. Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil qilinishi

Banklarda buxgalteriya hisobining mazmuni va uni tashkil etishning ahamiyati. Bank hisob-operatsion apparatining tuzilishi; buxgalteriya xodimining huquq va majburiyatlari, banklarda buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki va tijorat banklari buxgalteriya hisobining hisobvaraqlar rejalari va ularning tavsifi; bank balansi va uning tuzilishi.

2-mavzu. Bank hujjatlari va hujjatlar aylanishi, bank ichki nazorati

Bank hujjatlarining mazmuni, ahamiyati, turlari va ularning tavsifi. Elektron hujjatlar va ularni shakllantirish. Banklarda hujjatlar aylanishini tashkil qilish, buxgalteriya hujjatlarini saqlash tartibi, arxivlashtirish. Bank ichki nazorati, uning turlari va ahamiyati, ichki nazoratni tashkil qilish, dastlabki nazorat, joriy nazorat, so'nggi nazorat.

3-mavzu. Banklarda bosh va yordamchi kitoblar

Bosh va yordamchi kitoblarning mazmuni. YOrdamchi kitob va uning tavsifi, bosh kitob va uning tavsifi. Bosh va yordamchi kitoblarni tekshirish, buxgalteriya yozuvlaridagi xatolarni tuzatish tartibi.

4-mavzu. Mijozlarga hisobvaraq ochish va yuritish tartibi, banklarda depozit operatsiyalari hisobi

Banklarida ochiladigan bank hisobvaraqlari. Bank hisobvaraqlarini yuritish bo'yicha shartnoma va uning mazmuni. Hisobvaraqlarni ochish va yuritish tartibi. Mijozlar hisobvaraqlarini yopish va qayta rasmiylashtirish tartibi. Depozit operatsiyalari hisobining tashkil etilishi. Talab qilib olinguncha saqlanadigan depozitlar hisobi. Muddatli va jamg'arma depozitlari bo'yicha operatsiyalar hisobi. Mijozlarning boshqa depozit hisobvaraqlari bo'yicha operatsiyalar hisobi.

5-mavzu. Naqd pulsiz hisob – kitob operatsiyalari hisobi

Naqd pulsiz hisob-kitoblar mohiyati va ularni tashkil etish asoslari. To'lov topshiriqnomalari bilan hisob-kitoblar, to'lov talabnomalari bilan hisob-kitoblar; akkreditivlar bilan hisob-kitoblar; inkasso topshiriqnomasi bilan hisob-kitoblar, tijorat bankning hisob-kitob cheki bilan hisob-kitoblar, bank plastik kartochkalari bilan hisob-kitoblar, memoreal orderlar bilan hisob-kitoblarni amalga oshirish tartibi, ularni rasmiylashtirilishi va hisobini yuritish. O'zbekiston Respublikasida naqd pulsiz hisob-kitoblarni rivojlantirish istiqbollari.

6-mavzu. Banklararo hisob-kitob operatsiyalar

Banklararo hisob-kitoblarning mazmuni va ularning tashkil etilishi. Banklarning vakillik hisobvaraqlari ochilishi va yuritilishi. Elektron to'lov tizimi. Banklararo hisob-kitoblarning elektron to'lov tizimi orqali tashkil etilishi va hisobga olinishi. Hisob markazlari ishining tashkil etilishi. YAgona vakillik hisobvarag'ining mohiyati, ahamiyati va yuritilishi.

7-mavzu. Banklarda kassa operatsiyalari hisobi

Banklarda kassa operatsiyalarini tashkil qilish, bank kassalarining turlari. Kirim kassa operatsiyalari bo'yicha hujjatlar aylanishi, hisobi va nazorati. CHiqim kassa operatsiyalari bo'yicha hujjatlar aylanishi, hisobi va nazorati. Kechki kassalarning faoliyati. Pul tushumlarini inkassatsiya qilish tartibi va hisobi. Zahiradagi naqd pullarni hisobga olish. Valyuta ayirboshlash shaxobchalarida naqd pullar hisobini yuritish.

8-mavzu. Banklarda kredit operatsiyalarining buxgalteriya hisobi

Qisqa va uzoq muddatli kredit operatsiyalari hisobining tashkil etilishi. Kredit operatsiyalari bo'yicha sintetik va analitik hisobning yuritilishi. Ssuda hisob varaqalarini ochish tartibi. Kredit liniyalarini ochib va ochmasdan alohida ssuda hisobvaraqlaridan kredit berish va qaytarish operatsiyalarining hisobi. Boshqa kredit turlari bo'yicha operatsiyalar hisobining xususiyatlari. Muddatli va muddati o'tgan ssudalar bo'yicha foizlar hisoblash va undirish tartibi. Banklar tashkilotlarni sotib olish, modernizatsiya qilish va xorijiy investorlarga sotish operatsiyalari va ularning hisobini yuritish tartibi.

9-mavzu. Banklarda qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalar hisobi

Qimmatli qog'ozlar va ularning turlari. Qimmatli qog'ozlar bilan amalga oshiriladigan bank operatsiyalarining tavsifi. Tijorat banklari tomonidan chiqariladigan qimmatli qog'ozlar hisobi. Bank tomonidan sotib olingan qimmatli qog'ozlar hisobi. Tijorat banklari kapitalini tashkil qilish bilan bog'liq qimmatli qog'ozlar operatsiyalari hisobi. Qarz qimmatli qog'ozlarini chiqarish bilan bog'liq operatsiyalar hisobi.

10-mavzu. Valyuta operatsiyalar hisobi

O'zbekiston Respublikasi valyuta munosabatlarini tartibga solish. Valyuta opratsiyalarini tashkil etish va hisobi. Valyutalarini sotib olish va sotish bilan bog'liq operatsiyalari hisobi. Valyuta ayirboshlash shaxobchalarida naqd pul va chet el valyutasi hisobini yuritish tartibi.

11-mavzu. Banklarda moddiy va nomoddiy aktivlar hisobi

Bank asosiy vositalarining mazmuni va ularning turlari; bank asosiy vositalarining hisobi. Amortizatsiya hisoblash usullari va tartibi. Asosiy vositalarni kirim qilish, qayta baholash, ijaraga berish, hisobdan chiqarish va foydalanish tartibi hamda hisobga olinishi. Nomoddiy aktivlar mohiyati, turlari va ularni hisobga olish. Kam baholi va tez eskiruvchi buyumlar hisobi.

12-mavzu. Bank daromadlari va xarajatlari hisobi

Bank daromadlari va ularning tarkibi. Bankning foizli va foizsiz daromadlari, ularning hisobi. Bank xarajatlari, ularning tarkibi, bankning foizli, foizsiz va operatsion xarajatlarini hisobga olish. Bank faoliyati moliyaviy natijalarining hisobi. Bankning byudjet va byudjetdan tashqari to'lovlari turlari va ularni hisoblash.

13-mavzu. Bank buxgalteriya hisobotlari

Bank buxgalteriya hisobotlarining ahamiyati va turlari. Joriy buxgalteriya hisobotining mazmuni. Yillik hisobotning mazmuni, uni tuzish va tasdiqlash tartibi. Bank kunlik balansi mohiyati va tuzish tartibi. Tijorat bankarining moliyaviy hisobotlari. Yillik bank hisobotlarini matbuotda e'lon qilish.

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI TAHLILI

14- mavzu. Banklar faoliyatini tahlil qilish asoslari

Tijorat banklari faoliyatini tahlili qilish zaruriyati, predmeti va metodlari. Tijorat banklari faoliyatini tahlil qilish va uning uziga xos xususiyatlari. Tijorat banklari faoliyatini tahlili qilishda bank balansining ahamiyati va uning tahlili. Bank faoliyati tahlilining maqsadi va vazifalari.

15- mavzu. Bank kapitali va uni boshkarishni tahlil qilish

Bank kapitali va uning tarkibi. Bank kapitali xolati tahlil qilish ko'rsatkichlari va uning xajmiga ta'sir kiluvchi omillar. Tijorat banklarining birinchi darajali kapitali va uning tarkibiy qismlarining tahlili. Tijorat banklarining ikkinchi darajali kapitali, uning tarkibi. Tijorat banklarining birinchi va ikkinchi darajali kapitaliga ta'sir kiluvchi omillar tahlili. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozi sharoitida bank kapitalining barkarorligi tahlili.

16- mavzu. Bank majburiyatlarini tahlili

Bank majburiyatlarini tarkibiy tuzilishi. Bank majburiyatlarining tarkibiy jixatdan tahlili. Bank majburiyatlarining muddatlari jixatidan tahlili. Bank majburiyatlariga ta'sir qiluvchi omillar. Bank majburiyatlarini o'z vaqtida bajarilishi ustidan nazorat. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida majburiyatlar barqarorligini ta'minlash.

17- mavzu. Tijorat banklari aktivlari xolati va ulardan foydalanish tahlili

Bank aktivlarining moxiyati va tahlil vazifalari. Bank aktivlari xolati ko'rsatkichlarining tahlili. Bank aktivlari tarkibining tahlili. Bank aktivlarini daromadlilik jixatlari tahlili. Bank aktivlarini risklilik darajasi buyicha tahlili. Bank aktivlaridan samarali foydalanish yullari. Bank aktivlarining samarali foydalanish ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlili. Bank aktivlariga ta'sir etuvchi omillar tahlili.

Moliyaviy koeffitsientlar. Aktivlar sifati koeffitsientlari. Foyda va zararlar tug'risidagi hisobot tahlili, o'sish koeffitsientlari. balans hisobotini foizlar nisbatida tahlil qilish. Balansdan tashqari moddalar tahlili.

18-mavzu. Tijorat banklarining kredit operatsiyalari va kredit portfeli tahlili

Kreditning moxiyati va turlari. Mijozlarning kreditga layoqatliligini hisoblash usullari. Tijorat banklari kredit portfelining tahlili. Kredit portfeli diversifikatsiyasi tahlili. Bank kreditlarining ta'minlanganligi tahlili. Kredit xajmi va uning aylanuvchanligi tahlili. Kreditlar buyicha foizlarning hisoblanishi, undirilishi va daromad hisobvaratslariga utkazilishi tahlili. Kreditlarning saytarilishi tahlili. Kredit monitoringi tahlili. rstrukturizatsiya silingan muddati utgan kreditlar tahlili. Banklarning muammoli kreditlari tahlili. Tijorat banklarining kredit resurslaridan samarali foydalanishning tahlili.

19-mavzu. Tijorat banklarining qimmatli kog'ozlar operatsiyalari tahlili

Tijorat banklarining qimmatli xoaozlar operatsiyalari mohiyati. Tijorat banklarining qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalarining turlari. Tijorat banki qimmatli qog'ozlar operatsiyalarining xolati va tarkibining tahlili. Banklarning anderrayting operatsiyalari tahlili. Banklarning brokerlik operatsiyalari tahlili. Moliyalashtirish operatsiyasi sifatida REPO bitimlarini hisobga olinishi tahlili. Kimmatli qog'ozlarning oldi-sotdi operatsiyalari sifatida REPO bitimlari tahlili. Tijorat banklari qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalaridan olinadigan daromadlari tahlili. Qimmatli qog'ozlar operatsiyalari bilan bog'liq xarajatlar tahlili.

18- mavzu. Bank daromadlari va xarajatlarini tahlili

Bankning asosiy operatsiyalari buyicha sof daromadlarni tahlil qilish. Banklarga jalb silingan mablaglarni tannarxini aniqlash va uning tahlili. Bank foizli va foizsiz daromadlari tahlili. Bankning oddiy va murakkab foizlarni hisoblash usullari va uning tahlili Bankning umumiy faoliyati buyicha daromadlarni aniqlash. Bank operatsiyalarining daromadlilik ko'rsatkichlari tahlili. Bank daromadlariga ta'sir qiluvchi omillar tahlili. Bankning operatsiyalari buyicha xarajatlar tarkibi. Bank foizli, foizsiz va operatsion xarajatlari tahlili. Bank xarajatlariga ta'sir qiluvchi omillar tahlili. Bank xarajatlarini kamaytirish yo'llari.

19- mavzu. Tijorat banklari likvidliligi va uni tahlil qilish

Tijorat banklarining likvidliligi va uni tahlil qilish. Bank likvidliligiga ta'sir qiluvchi tashqi va ichki omillar va uni tahlili. Tijorat banklarining likvidliligi koeffitsientlar usuli buyicha tahlil qilish. Tijorat banklarining to'lovga layoqatliligini tahlili. Tijorat banklarining iqtisodiy normativlarga rioya qilishini tahlil qilish. Bank tizimini yanada islox qilish va institutsional rivojlantirish, xalqaro andozalar asosida tijorat banklari kapitallashuv darajasini, barkarorligini va likvidligini oshirish, ko'rsatilayotgan bank xizmatlari kulamini kengaytirish.

20- mavzu. Tijorat banklarining moliyaviy natijalari tahlili

Tijorat banklarining moliyaviy natijalarining shakllanishi. Tijorat banklari moliyaviy natijalarini baxolash ko'rsatkichlari. Tijorat banklari foydasi. Tijorat banklari rentabellik (foydalilik) ko'rsatkichlari. Tijorat banklari kapitali va aktivlari rentabellik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlili. Tijorat banklari foydasi va rentabellik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar. Tijorat banklari foydasini oshirish yo'llari. Tijorat banklarining moliyaviy xolatini va barkarorligini baxolash va uning natijalarini doimiy ravishda kurib chikish mexanizmi. Banklar kapitali, aktivlari, boshkaruvi, daromadlari, majburiyatlarining sifati va darajasini xolis baxolanishini ta'minlovchi CAMELS tizimining yangi talqinini tadbiq qilishni kuzda tutgan xolda tijorat banklarining moliyaviy xolatini baxolash

tizimini yanada takomillashtirish.

BANK AUDITI

21- mavzu. Bank auditini nazariy asoslari

Audit va auditorlik faoliyatining mexiyati. Bank auditining predmeti va metodi. Moliyaviy hisobot ma'lumotidan foydalanuvchilar. Auditning maqsadi va vazifalari. Respublikada bank auditini rivojlanish bosqichlari. Bank auditiga doir qushimcha vazifalar va talablar.

24-mavzu. Bank auditining tashkil kilinishi va turlari

Banklarda auditni tashkil etish masalalari. Auditning turlari. Audit utkazishning prinsiplari. Auditga xamrox buladigan xizmat turlari. Auditorning etikasi. Auditorning xukuk va majburiyatlari. Auditorlarning mustakilligi.

25-mavzu. Nakd pul va kassa operatsiyalarining auditi

Bank kassa operatsiyalarini normativlar bilan tartibga solinishi. Banklarda kassa va kassa operatsiyalari auditining maqsadi, vazifalari va audit tekshiruvi manbalari. Boyliklarni inventarizatsiya qilish, ularni saklash va hisobini yuritish tartibini tekshirish. Tashkilotlardan bank kassasiga nakd pulni kabul qilish operatsiyalarini tekshirish. Tashkilotlarga nakd pul birliklarini berish tartibini tekshirish. Bank operatsion kassasi xulosasini va kassa xujjatlarini saklash tartibini tekshirish. Kassa operatsiyasini tekshirish buyicha bank ichki nazorati materiallarini tahlil qilish.

26 -mavzu. Xisob-kitob operatsiyalari auditi

Uzbekiston Respublikasi milliy valyutasida kredit tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladigan hisob-kitob operatsiyalarini tartibga solish normativlari. Hisob-kitob operatsiyalarini matssadi, vazifalari va auditorlik tekshiruvi manbalari. Tashkilotlarni hisob ratsamini uchilishi va yuritilishi tartibiga rioya etilganligini tekshirish. Mijozning hisob rakami buyicha natsd pulsiz hisob-kitoblarni amalga oshirilishini tekshirish. Banklararo hisob-kitob operatsiyalarni amalga oshirish tartibiga rioya etilganligini auditdan utkazish.

27 -mavzu. Kredit operatsiyalarini rasmiylashtirish va hisobga olish auditi (muammoli kreditlarning auditi)

Kredit tashkilotlari mablagaarini joylashtirish va ular buyicha foizlar hisoblash operatsiyalarini O'zbekistonda tartibga solinishi. Kreditlash operatsiyalarini maqsadi, vazifalari va auditorlik tekshiruvi manbalari. Xar-xil turdagi kreditlarni berilishi, saytarilishi va hisobotlarda ularni aks ettirilishi tartibi auditi. Bir martalik ssudalarni auditi. Berilgan ssudalarni sifati va ishonchli ta'minotini baxolash. Banklararo berilgan kreditlarni auditi. Joylashtirilgan pul mablaglariga hisoblangan va chegirib olingan foizlarni va ularni hisobini tugri aks ettirilganligini tekshirish. Kredit riskini baxolash buyicha bankda sullaniladigan tartibga rioya silib, ssudalar buyicha kutilayotgan yutsotishlar uchun rezerv shakllantirishni tugriligi va tulitsdigini tekshirish. Bank kredit siyosatini va kredit risklarini boshqarish sifatini baholash.

28-mavzu. Tijorat banklari daromadlari, xarajatlari va foydasi auditi

Bankning moliyaviy natijalari auditining matssadi, vazifalari va auditorlik tekshiruvining manbalari. Kelgusi davr daromadlari va xarajatlarini tekshirish. Hisobot davri daromadlari va xarajatlarini tekshirish. Moliyaviy natijalarni tugri shakllanishini, tatssimlanishini va bank foydasini ishlatilishini tekshirish.

29-mavzu. Debitorlar, kreditorlar va kimmatli qog'ozlar auditi

Banklarda debitorlar, kreditorlar auditi. Kredit tashkilotlarida simmatli qog'ozlar bilan operatsiyalarni tartibga solinishi. Qimmatli qog'ozlar bilan utkaziladigan operatsiyalar auditining matssadi, vazifalari va audit tekshiruvi o'tkazilishining manbalari. Bankni sarz majburiyatlari va aksiyalarga tikkan suyilmalari auditi. Dilerlik faoliyati auditi. Brokerlik faoliyati auditi. Veksel operatsiyalarini tekshirish. Ximmatli qog'ozlar ta'minoti buyicha rezervlarni tashkil qilish va ishlatilishi tartibini tekshirish.

30-mavzu. Valyuta operatsiyalari auditi

Valyuta ratsamlarini tug'ri ochilishi va yuritilishini tekshirish. Xorijiy valyutalarda operatsiyalarni utkazish va hisobini tugri aks ettirish tartibi. Valyuta hisob rakamlarini kayta baxolash operatsiyalarini va ochik valyuta pozitsiyalarini yuritishni tekshirish. Bank konversion operatsiyalarini tekshirish. Mijoz topshiriknomasiga asosan xorijiy valyutalarni sotib olish va sotish operatsiyalarini tekshirish. Mijozlarni eksport va import operatsiyalarini tekshirish. Bankni valyuta nazorati agenti funksiyasini bajarishini tekshirish.

31-mavzu. Tijorat banklarida asosiy vositalar, kam baxoli va tez eskiruvchi buyumlarning auditi

Banklarda asosiy vositalar auditining maqsadi. Asosiy vositalarning hisobini yuritilishi, baxolanishi va kayta baxolanishini tekshirish. Kam baxoli aktivlar, tez eskiruvchi buyumlarni tekshirish. Kam baxoli, tez eskiruvchi buyumlarni xolati, saklanishi va bank balansidan chikarilishini tekshirish. Bankning asosiy vositalari va nomoddiy aktivlari tekshiruvi buyicha auditorlik xulosasi va uning muxokamasi.

32-mavzu. Auditorlik risklari va auditorlik xulosalari

Auditorlik risklari, ularning mazmuni, turlari va sug'urtalash tartibi. Auditorlik xulosalarini belgilanish maqsadi. Auditorlik xulosalarining asosiy elementlari. Auditorlik xulosalarining turlari. Auditor fikriga va auditorlik xulosasiga ta'sir kiluvchi omillar. Maxsus maqsad uchun tayyorlanadigan xulosalar. Auditorlik xulosasini takdim etilishi.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun kuyidagi mavzular tavsiya etiladi:

BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI (I-MODUL)

1. Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil kilinishi
2. Bank xujjatlari va xujjatlar aylanishi
3. Mijozlarga hisobvarak ochish va yuritish tartibi

4. Nakd pulsiz hisob - kitob operatsiyalari hisobi
5. Banklararo hisob-kitoblar hisobi
6. Banklarda kassa operatsiyalari hisobi
7. Banklarda kredit operatsiyalarining buxgalteriya hisobi
8. Banklarda lizing va faktoring operatsiyalarining buxgalteriya hisobi
9. Banklarda kimmatli kog'ozlar bilan operatsiyalar hisobi
10. Banklarda moddiy va nomoddiy aktivlar hisobi
11. Bank daromadlari va xarajatlari hisobi
12. Banklarda soliqlar va majburiy to'lovlar hisobi
13. Bank buxgalteriya hisobotlari

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI TAXLILI (2-MODUL)

14. Banklar faoliyatini taxlil qilish asoslari
15. Bank kapitali va uni boshkarishni taxlil qilish
16. Bank majburiyatlarini taxlili
17. Tijorat banklari aktivlari xolati va ulardan foydalanish taxlili
18. Tijorat banklarining kredit operatsiyalari va kredit portfeli taxlili
19. Tijorat banklarining kimmatli kog'ozlar operatsiyalari taxlili
20. Bank daromadlari va xarajatlarini taxlili
21. Tijorat banklari likvidliligi va uni taxlil qilish
22. Tijorat banklarining moliyaviy natijalari taxlili

BANK AUDITI (3-MODUL)

23. Bank auditini nazariy asoslari
24. Bank auditining tashkil kilinishi va turlari
25. Nakd pul va kassa operatsiyalarining auditi
26. Hisob-kitob operatsiyalari auditi
27. Kredit operatsiyalarini rasmiylashtirish va hisobga olish auditi (muammoli kreditlarning auditi)
28. Tijorat banklari daromadlari, xarajatlari va foydasi auditi
29. Debitorlar, kreditorlar va kimmatli qog'ozlar auditi
30. Valyuta operatsiyalari auditi
31. Tijorat banklarida asosiy vositalar, kam baxoli va tez eskiruvchi buyumlarning auditi
32. Auditorlik risklari va auditorlik xulosalari

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem. guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI (1-MODUL).

1. Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etilinishi
2. Bank xujjatlari va xujjatlar aylanishi
3. Bank ichki nazorati
4. Banklarda bosh va yordamchi kitoblar
5. Mijozlarga hisobvarats ochish va yuritish tartibi
6. Banklarda depozit operatsiyalari hisobi
7. Nakd pulsiz hisob - kitob operatsiyalari hisobi
8. Banklararo hisob-kitoblar hisobi
9. Banklarda kassa operatsiyalari hisobi
10. Banklarda kredit operatsiyalarining buxgalteriya hisobi
11. Banklarda lizing va faktoring operatsiyalarining buxgalteriya hisobi
12. Banklarda kimmatli kogozlar bilan operatsiyalar hisobi
13. Valyuta operatsiyalari hisobi
14. Banklarda moddiy va nomoddiy aktivlar hisobi
15. Bank daromadlari va xarajatlari hisobi
16. Banklarda soliqlar va majburiy to'lovlar hisobi
17. Banklarda balansdan tashqari operatsiyalar hisobi
18. Bank buxgalteriya hisobotlari

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI TAHLILI (2-MODUL)

19. Tijorat banklari balansi va uni taxlili
20. Tijorat banklari kapitalini taxlili.
21. Bank aktivlari daromadliligi va risklilik darajasi buyicha taxlili.
22. Banklar likvidliligi taxlili
23. Muammoli kreditlar va ularning taxlili.
24. Aksiya va obligatsiyalar daromadlari va ularni taxlili.
25. Tijorat banklarining uzoq muddatli investitsiyalari va ularning taxlili.
26. SAMEL tizimi va uning kullanilishi.
27. Tijorat banklarining reytingini aniklash usullari.
28. Chet el amaliyotida banklarning likvidlilik darajasini taxlil qilish.
29. Kredit operatsiyalarining daromadlari va uning taxlili.
30. Tijorat banklarining kimmatli kogozlar bilan operatsiyalari va ularning taxlili.
31. Tijorat banklarining kredit portfelini taxlili.
32. Tijorat banklarida mijozning biznes rejasini taxlili qilish
33. Tijorat banklarining aktivlarini taxlili
34. Tijorat banklari majburiyatlari taxlili.
35. Xalkaro amaliyotda aktivlar sifatini aniklash koeffisientlari.
36. Tijorat banklari sof foydasi taxlili
37. Tijorat banklarini foizli va foizsiz daromadlari taxlili
38. Tijorat banklarini foizli va foizsiz xarajatlari taxlili

BANK AUDITI (3-MODUL)

auditorlarning xukuklari xamda majburiyatlari.

39. Auditorlik tashkilotlar va auditorlarning xukuklari xamda majburiyatlari.
40. Nakd pul va boyliklarni audit qilish tartibi.
41. Mijozlarga ko'rsatilgan hisob-kitob operatsiyalari auditdan utkazish tartiblari.
42. Chet el valyutasidagi operatsiyalar va hisob-kitob shakllarining auditi.
43. Kredit operatsiyalarini rasmiylashtirish tartibi, ularni hisobga olishning auditi, uning utkazilish tartibi.
44. Muammoli kreditlarni audit qilishning mazmuni va tartiblari.
45. Faktoring operatsiyalari auditi, lizing operatsiyalari auditi.
46. Daromadlarning hisobi va byudjet bilan boglik munosabatlari auditi.
47. Xarajatlar hisobi auditi.
48. Bank faoliyati, uning faoliyati va xarajatlari auditi buyicha auditorlik xulosalari, ularning bank faoliyatini samarali qilib berishdagi axamiyati.
49. Kimmatli koiozlar bilan bank operatsiyalar audit, uning maksadi va vazifalari.
50. Davlat kimmatli qog'ozlari bilan operatsiyalarni tekshirish.
51. Debitorlar va kreditorlar bilan audit qilish tartibi.
52. Kimmatli qog'ozlar auditi.
53. Valyuta operatsiyalari auditi.
54. Tijorat banklarida asosiy vositalar va kam baxoli, tez eskiruvchi buyumlarning auditi.
55. Auditorlik risklari va auditorlik xulosalari.

Fanning ishchi o'quv dasturini ishlab chiqishda mustaqil ta'lim va mustaqil ish mavzularida uzgarishlar va uzgartirishlar kiritilishi mumkin.

Mustakil uzlashtiriladigan mavzular buyicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni takdimot qilish tavsiya etiladi.

Fan bo'yicha kurs ishi. Kurs ishi fan mavzulariga taalluqli masalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kurs ishining hajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash mezonlari ishchi fan dasturida va tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs ishini bajarish talabalarda fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qilishi kerak.

Kurs ishi uchun taxminiy mavzular:

1. Axoli jamgarmalari buyicha operatsiyalarni rasmiylashtirilishi va hisobga olish tartibi.
2. Balans hisobotining mazmuni, tarkibi, uning elementlari va ularni tuzish tartibi.
3. Bank asosiy vositalarining mazmuni, turlari va ularni hisobga olish.
4. Bank balansi, uning moddalari va tuzish tartibi.
5. Bank daromadlari, ularning turlari va hisobi.
6. Bank foydasi va uning hisobini yuritish.
7. Bank hisobvaraqini yuritish buyicha bank va mijoz urtasidagi shartnoma va uning bajarilishi yuzasidan ma'suliyatlar.
8. Bank xujjatlari va bank operatsiyalari buyicha xujjatlar aylanishini tashkil kilinishi.
9. Bank plastik kartochkalar bilan operatsiyalar va ularning hisobi.
10. Bank plastik kartochkalarning turlari va ular buyicha hisob- kitoblarni amalga oshirishdagi muammolar.
11. Bank ustav kapitalini shakllantirish hisobi.
12. Banklararo hisob-kitoblarning xukukiy-me'yoriy asoslari va uni takomillashtirish.
13. Banklararo hisob-kitoblarning tashkil etilishi va uni takomillashtirish.
14. Banklararo kreditlar va ularning buxgalteriya hisobi.
15. Banklarda akkreditivlar buyicha hisob-kitoblar hisobi
16. Banklarda anderayting operatsiyalari hisobi
17. Banklarda asosiy vositalar hisobdan chikarilishi hisobi
18. Banklarda asosiy vositalar ijarasi hisobi
19. Banklarda asosiy vositalarga amortizatsiya hisoblash va uning hisobi
20. Banklarda asosiy vositalarni kayta baxolash va uning hisobi
21. Banklarda asosiy vositalarning eskirishini hisoblash tartibi va uning hisobi.
22. Banklarda berilgan kafolatlar hisobi
23. Banklarda buxgalteriya hisobini Moliyaviy hisobotning xalkaro standartlariga uzviy moslashtirish orkali yanada takomillashtirish.
24. Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil kilinishi va uni takomillashtirish
25. Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil qilishning huquqiy asoslari.
26. Banklarda chikim kassa operatsiyalari buyicha xujjatlar aylanishi, hisobi va nazorati.
27. Banklarda depozit operatsiyalarining tashkil etilishi va hisobi.
28. Banklarda faktoring operatsiyalari moxiyati, ularni rasmiylashtirish, nazorat qilish va hisobi
29. Banklarda hisob-operatsion apparatining tuzilishi va buxgalteriya xodimlarining xukuk hamda majburiyatlari.
30. Banklarda inkasso topshiriknomalari buyicha hisob-kitoblar hisobi
31. Banklarda ipoteka kreditlari hisobi
32. Banklarda kam baxoli va tez eskiruvchi buyumlar xamda boshka material zaxiralar hisobi.
33. Banklarda kirim kassa operatsiyalari buyicha xujjatlar aylanishi, hisobi va nazorati.
34. Banklarda mijozning hisobvaravida mablaglar yetarli bulmaganda to'lovlarni amalga oshirish tartibi va uni takomillashtirish.
35. Banklarda ochiladigan hisobvaraklarning turlari va ularning yuritilishi.
36. Banklarda sintetik va analitik hisobning tashkil etilishi.
37. Banklarda to'lov talabnomalari buyicha hisob-kitoblar hisobi
38. Banklarda to'lov topshiriknomalari buyicha hisob-kitoblar hisobi
39. Banklarda xalcaro hisob-kitoblar hisobi
40. Banklarda xodimlar mehnatiga xaq tulash va uning hisobi
41. Banklarning balansdan tashkari operatsiyalari va ular hisobini tashkil etish.
42. Banklarning byudjet va byudjetdan tashkari to'lovlarini hisoblash va hisobga olish
43. Banklarning depozit operatsiyalarini buxgalteriya hisobi.
44. Banklarning forfeyting operatsiyalari va ularning hisobi.
45. Banklarning kapitali va uning buxgalteriya hisobini yuritilishi.
46. Banklarning kredit operatsiyalari va ularning hisobini takomillashtirish.

47. Banklarning muammoli kreditlari va ularning hisobi.
48. Banklarning nomoddiy aktivlari va ularning buxgalteriya hisobi.
49. Banklarning kimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalari tavsifi va hisobi.
50. Banklarning kimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalari va ularning hisobini tashkil etilishi
51. Banklarning riskka tortilgan aktivlarini buxgalteriya hisobi.
52. Banklarning trast operatsiyalari va ularning hisobi.
53. Banklarning vakillik hisobvaraklari buyicha buxgalteriya hisobining yuritilishi va uni takomillashtirish.
54. Banklarning vakillik hisobvaraklari va ularning vakillik munosabatlari.
55. Banklarning xarajatlari va ularning hisobi.
56. Bank-mijoz dasturi, u orkali operatsiyalarning tashkil etilishi va hisobga olinishi.
57. Bankning boshkaruv xarajatlari hisobini yuritish va bu xarajatlarni kiskartirish masalalari.
58. Buxgalteriya hisobi xalqaro standartlarining modellari va ularning amaliyotda qullanilishi.
59. Hisob-kitob markazlari orkali banklararo hisob-kitoblarning tashkil etilishi va hisobi.
60. Hisob-kitoblarda tulovlar muammosi va uni xal qilish yullari.
61. Ichki bank nazorati va uni takomillashtirish.
62. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida naqd pulsiz hisob- kitoblar va ularni takomillashtirish.
63. Jamg'arma sertifikatlari buyicha operatsiyalar va ularning hisobi.
64. Kapital kuyilmalarni moliyalashtirish va uzok muddatli kreditlarni berish buyicha operatsiyalarning hisobini tashkil qilish.
65. Mijozlarga hisobvarak ochish, yopish va qayta rasmiylashtirish tartibi.
66. Mijozlarga masofadan turib xizmat ko'rsatishning mazmuni, axamiyati va uni takomillashtirish.
67. Mikrokreditlar operatsiyalari va ular hisobining tashkil etilishi.
68. Minibanklarda buxgalteriya hisobini tashkil qilish va yuritish
69. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uning O'zbekiston bank amaliyotida qo'llanilishi.
70. Nakd pulsiz hisob-kitoblar aloxida shakllarining xususiyatlari va ularni hisobga olish tartibi.
71. Nakd pulsiz hisob-kitoblar buyicha muammolar va ularni bartaraf etish yullari.
72. O'zbekiston bank tizimida banklararo hisob-kitoblarning elektron to'lov tizimi orkali yuritilishi va ularning hisobi.
73. O'zbekistonda bank plastik kartochkalar buyicha operatsiyalarning tashkil etilishi va uning hisobi.
74. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari avtomatlashtirilgan hisob tizimlarida axborotni muxofaza qilish
75. Oilaviy tadbirkorlikni kreditlash operatsiyalari, ular hisobining tashkil etilishi.
76. Qisqa muddatli kreditlash operatsiyalari va ular hisobining tashkil etilishi.
77. Tijorat bankida kunlik buxgalteriya balansini tuzish tartibi
78. Tijorat banklarda buxgalteriya hisobining urni va axamiyati
79. Tijorat banklari faoliyati moliyaviy natijalarining hisobi.
80. Tijorat banklari omborxonasidagi materiallarni hisobga olish tartibi.
81. Tijorat banklari tomonidan chikariladigan kimmatli qog'ozlar va ularning hisobga olinishi.
82. Tijorat banklari tomonidan fermer xujaliklari va kichik biznes subyektlarini mikrokreditlash tartibi va hisobi.
83. Tijorat banklari tomonidan lizing operatsiyalarini amalga oshirish va buxgalteriya hisobini yuritish.
84. Tijorat banklari tomonidan kimmatli kog'ozlar bilan REPO bitimlari hisobi.
85. Tijorat banklari tomonidan sotib olingan kimmatli qog'ozlar va ularning hisobga olinishi.
86. Tijorat banklari tomonidan tayyorlanadigan moliyaviy hisobotlarning turlari va ularni tuzish tartibi.
87. Tijorat banklari tomonidan to'lanadigan soliqlarning turlari, ularni hisoblash va tulash tartibi.
88. Tijorat banklarida chet el valyutasini sotish va sotib olish buyicha operatsiyalarni hisobga olish tartibi.
89. Tijorat banklarida foiz ustirmaslik siyosati va uning hisobi.
90. Tijorat banklarida ichki nazorat tashkil etishda xalkaro Bazel standartining kullanilishi
91. Tijorat banklarida individual bank kuttichalarini ijaraga berish xizmatini ko'rsatish va uni hisobga olish
92. Tijorat banklarida investitsiya faoliyatining hisobi
93. Tijorat banklarida iste'mol kreditlari hisobi
94. Tijorat banklarida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo'yicha ichki nazorat tizimi
95. Tijorat banklarida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashishni tashkil etishni takomillashtirish
96. Tijorat banklarida konversion valyuta operatsiyalar hisobi
97. Tijorat banklarida lizing operatsiyalarini amalga oshirish, uning rasmiylashtirilishi va hisobga olinishi
98. Tijorat banklarida maxsus fondlar va ularning hisobi
99. Tijorat banklarida nakd chet el valyutasi bilan bog'lik operatsiyalar hisobi
100. Tijorat banklarida o'z kapitali tugrisidagi hisobotlarni tuzish

Fanning ishchi o'quv dasturini ishlab chiqishda kurs ishi mavzularida qo'shimcha va o'zgarishlar kiritilishi mumkin.

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Navruzova K., Allaberganov R. Buxgalterskiy uchyot v bankax: Uchebnik - T.: «Iqtisod-Moliya». 2017.-312 s
2. Omonov A.A., Karaliev T.M. Banklarda buxgalteriya hisobi. Darslik. - T.: «Iqtisod-Moliya». 2014. – 295 b.

3. Umarov Z.A., Murtgova I.A., Babaeva G.YA. Buxgalterskiy uchyot v bankax. Uchebnik - T.: «Iqtisod-Moliya», 2019. - 576 s.
4. Umarov Z.A. Banklarda buxgalteriya hisobi / darslik – T.: «IQTISOD-MOLIYA», 2021 – 580 b.
5. Karaliev T., Fayzullaeva M. «Bankovskiy audit». Uchebnoe posobie.-T.: IKTISOD-MOLIYA, 2014 y.
6. Karaliev T.M., Sayfiddinov I.F. "Tijorat banklari faoliyatini tartibga solish va nazorati" Darslik T: «Iqtisod-Moliya», 2019 y. - 304 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

7. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni.
8. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.
9. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b.
10. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 56 b.
11. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017.-48 b.
12. Donald Resseguie. Accounting for Banks. LexisNexis Matthew Bender 2012
13. Paliy V.F. Mejdunarodnыe standartы ucheta i finansovoy otchetnosti. Uchebnik. M.: Infra–M, 2014. – 472 c.

Internet saytlar:

14. www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi)
15. www.cbu.uz (O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki sayti)
16. www.ziyonet.uz - (Ziyonet ta'lim portali).
17. www.ifrs.org (Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari Kengashi rasmiy sayti)
18. www.wordbank.org – (Ofitsialnыy informatsionnыy sayt Mirovogo banka)